

Nr 615.

Av herr **Ohlin m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 127, angående anslag till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m.*

I proposition nr 127 till riksdagen föreslår Kungl. Maj:t anslag till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m.

Sinnessjukvården i riket befinner sig allttjämt i ett ytterligt beträngt läge. Enligt från medicinalstyrelsen inhämtade uppgifter är antalet expektanter till vård å statens sinnessjukhus f. n. omkring 2 150, vartill kommer en överbeläggning å befintliga sjukhus som uppgår till ca 18 %. Det under byggnad varande Gullberna sjukhus i Karlskrona kan, när det omsider blir färdigt, endast till en mindre del minska expektantsiffran och på intet sätt överbelägningen.

Härtill kommer, att det kända antalet expektanter, d. v. s. av sådana, för vilka ansökningshandlingar ingivits, endast utgör en del av det verkliga antalet vårdbehövande. Den 18 juni 1947 fattade riksdagen med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 243 principbeslut av innebörd, att ålderdomshemmen befrias från de olika kategorier av sjuka och lytesbehäftade, som utgjorde en betydande del av deras klientel. Departementschefen hade i likhet med socialvårdskommittén betonat, att denna åtgärd förutsatte utbyggandet av andra vårdformer och att det inte syntes för det dåvarande möjligt att närmare fixera den tidpunkt, då ålderdomshemmen skulle kunna komma att befrias från sinnesabnorma. Det vore ej heller tills vidare möjligt att helt spärra ålderdomshemmen för fortsatt intagning av sinnessjuka. Departementschefen ställde emellertid i utsikt, att förslag om uppförande bl. a. av ett nytt sinnessjukhus i Blekinge län skulle komma att anmälas av chefen för inrikesdepartementet, och uttalade, att vid bifall till detta och vissa andra förslag det borde inom en relativt snar framtid kunna beredas erforderligt utrymme för omhändertagande å statens sinnessjukhus av de mera kvalificerade fall av sinnessjukdom, som för det dåvarande vårdades å ålderdomshemmen, utan att vårdmöjligheterna för de akut sinnessjuka eftersattes.

Det synes motiverat att, sedan nu sju år förflutit efter detta uttalande av dåvarande chefen för socialdepartementet, framställa frågan, huruvida erfarenheten givit stöd för riktigheten av departementschefens relativt optimistiska prognos rörande vården av akut och kroniskt sinnessjuka. Tyvärr måste det sägas, att förhoppningarna praktiskt taget helt grusats. Till en

början må hänvisas till det faktum, att sinnessjukhuset i Karlskrona icke är färdigställt och icke kan tagas i bruk förrän om två eller tre år. Vidare kan konstateras dels att vården av akut sinnessjuka fortfarande är starkt eftersatt och dels att det planerade överflyttandet av kroniskt sinnessjuka på ålderdomshemmen till statens sinnessjukhus praktiskt taget ännu inte kunnat påbörjas. Ett stort antal kommuner har helt enkelt underlåtit att insända ansökningshandlingar för intagning på sinnessjukhus av på ålderdomshem intagna sinnessjuka. Orsaken är att söka däri, att ifrågavarande kommuner av erfarenheten bibringats den uppfattningen, att sådant insändande är meningslöst. På grund härav är, såsom inledningsvis framhållits, det verkliga antalet vårdbehövande icke känt. Endast så mycket är klart, att detta antal betydligt överstiger det antal, som redovisats å expektantlistorna och för vilka ansökningshandlingar blivit insända.

Det är mot den nu tecknade bakgrunden, som man har att bedöma Kungl. Maj:ts äskanden i den föreliggande propositionen. Den år 1945 av medicinalstyrelsen utarbetade tioårsplanen för upprustning av sinnessjukvården innebar uppförandet av fem nya sjukhus, nämligen i Karlskrona, stockholmstrakten (Södertälje), västra Sverige (2 st.) och Västmanlands län (Västerås). Av dessa har hittills endast sjukhuset i Karlskrona börjat uppföras. Särskilt betänkligt är, att det av statens kommitté för sinnessjukvårdens utbyggande föreslagna sjukhuset i Falköping icke föranlett annan åtgärd från Kungl. Maj:ts sida, än att frågan om sjukhusets förläggning föreslås bli föremål för ytterligare överväganden. All hittills företagen utredning har givit vid handen, att någon annan förläggningsort än Falköping icke lämpligen kan komma i fråga. Den ytterligare överarbetning, som ärendet enligt den i propositionen lämnade redogörelsen skall undergå, bör icke påverka valet av förläggningsort och därigenom ytterligare fördröja tillkomsten av sjukhuset. Riksdagen bör därför enligt vår mening lämna det av departementschefen begärda bemyndigandet att träffa avtal med Falköpings stad om mark för sjukhuset under uttalande av att den förväntar, att sådant avtal snarast träffas, samt anhålla, att Kungl. Maj:t i proposition till 1955 års riksdag måtte äska medel för byggnadsarbetets igångsättande. Därjämte bör riksdagen anhålla, att statens kommitté för sinnessjukvårdens utbyggande får i uppdrag att inkomma med förslag till anläggande av två nya sinnessjukhus, ett i Stockholms län och ett i Västmanlands län.

Sedan sinnessjukvårdsberedningen föreslagit, att kombinerade undervisnings- och forskningsavdelningar skulle inrättas vid sinnessjukhusen i Uppsala och Lund samt S:t Jörgens sjukhus i Göteborg, har 1948 års läkarutbildningskommitté dels uttalat sin tillfredsställelse med detta förslag och dels framhållit, att vissa med denna fråga sammanhängande spørsmål göres till föremål för en särskild utredning, som borde komma till stånd snarast möjligt. Vi anser, att riksdagen bör understryka vikten av att så sker.

Med stöd av det anförda hemställer vi,

att riksdagen måtte vid behandlingen av proposition nr 127 i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla,

att Kungl. Maj:t snarast träffar vederbörligt avtal med Falköpings stad om förvärvande av föreslaget markområde för uppförande av ett nytt sinnessjukhus,

att Kungl. Maj:t måtte i proposition till 1955 års riksdag äska medel för byggnadsarbetets igångsättande,

att statens kommitté för sinnessjukvårdens utbyggande får i uppdrag att inkomma med förslag till anläggande av två nya sinnessjukhus, ett i Stockholms län och ett i Västmanlands län, samt

att frågan rörande de kombinerade undervisnings- och forskningsavdelningarna vid vissa sinnessjukhus så snart som möjligt göres till föremål för särskild utredning.

Stockholm den 24 mars 1954.

Bertil Ohlin.

Manne Ståhl.

Wald. Svensson.

Ragnhild Sandström.

Sven Wedén.

Bertil v. Friesen.
